

24 באפריל 2020

עדכון לקוחות

עדכון פסיקה: למי שייכים רווחי הפיצויים?

העסקתו של עובד הסתיימה לאחר 25 שנות עבודה בנסיבות המזכות בפיצויי פיטורים. לפיכך העובד היה זכאי לפיצויי פיטורים בסך של 400,000 ₪ (משכורת אחרונה במכפלת תקופת ההעסקה). לעובד נרכש ביטוח מנהלים על ידי המעסיק בראשית עבודתו, אליו העבירו, העובד והמעסיק, תשלומים שוטפים בכל תקופת העבודה, כולל תשלומי מעסיק במרכיב הפיצויים. המעסיק פנה לחברת הביטוח כדי לברר כמה כסף נצבר במרכיב הפיצויים, על מנת לדעת האם עליו להשלים סכום כלשהו לעובד עבור פיצויי הפיטורים ואם כן – כמה. חברת הביטוח ענתה למעסיק כי במרכיב הפיצויים נצבר סך של 280,000 ₪ אך לצרכי מס נצבר בה סכום של 420,000 ₪.

"לאן הלכו 140,000 ₪ ולמה רק מס הכנסה יודע איפה הם?" שאל המעסיק.

"כולם יודעים איפה הם", השיבה חברת הביטוח, "במשך שנים העברנו את הכסף מהפיצויים לתגמולים, זה היה כדאי לעובד. הוא הרוויח פעמיים: גם הגדיל את החיסכון הפנסיוני וגם שילם פחות מס. החל משנת 1992 מס הכנסה חייב אותנו לשנות את הפוליסות, כך שישולם מס עבור כספי הפיצויים שהועברו לתגמולים ולכן ישנו הפער הזה בין הסכום שבקופה לבין הסכום החייב במס".

"אבל עבורי זה לא היה כדאי. אני צריך לשלם פעמיים!" אמר המעסיק.

"אתה בחרת את פוליסת הביטוח הזו לעובד שלך. לא קראת מה כתוב בה?" ענתה חברת הביטוח.

"הפוליסה?!" שאל המעסיק, "זה בעברית? מישהו מבין מה כתוב שם?"

"חתמת על הסכם שאתה לא מבין? זה אף פעם לא רעיון מוצלח" אמרה חברת הביטוח.

המעסיק בחר לא להשלים את פיצויי הפיטורים. העובד תבע את ההפרש בבית הדין האזורי לעבודה ובית הדין האזורי קיבל את התביעה וחייב את המעסיק להשלים את ההפרש בסך 120,000 ₪. המעסיק ערער לבית הדין הארצי לעבודה על פסק-הדין של בית הדין האזורי לעבודה.

"זה לא צודק!", טען המעסיק "זה היה לפני זמן. לא ידעתי על מה אני חותם! חברת הביטוח הבטיחה לי שזה מוצר טוב לעובד ומוצר זול בשבילי – אף אחד לא אמר לי שאשלים יותר. ולמה שהסכם ביני לבין חברת הביטוח יחייב אותי במישור היחסים עם העובד?"

"התחושה באמת לא נוחה", הסכים בית הדין הארצי לעבודה, "אך לא רק שאתה הסכמת לתנאי הפוליסה, אתה בחרת אותה ולפיכך היא מחייבת אותך גם במישור היחסים שבינך לבין העובד. את הטענה, לפיה לא ידעת שתשלם פעמיים, צריך להוכיח ולא עשית זאת. חתמת, התחייבת, תשלם".

העובדות המפורטות לעיל, מתבססות בצורה חופשית על פסק דינו¹ של בית הדין הארצי לעבודה שפורסם לפני כשלושה שבועות.

¹ ע"ע 18-11-29744-11-18 חברת מוסדות חנוך ותרבות בהרצליה מיסודה הסוה"י לא"י – לוי (31.3.2020).

הסבר

פסק הדין עוסק בפוליסות ביטוח מנהלים שהופקו עד לשנת 2004 ובעיקר באלו שהופקו בין השנים 1992 ל-2003. בפוליסות ביטוח אלו הרווחים מכספי הפיצויים (ריבית ורווחי השקעה) הוסטו למרכיב התגמולים. מהסטה זו יכלו העובדים להרוויח שלוש פעמים: החיסכון הפנסיוני גדל, החבות במס קטנה והמעסיקים נדרשו להשלים את פיצויי הפיטורים עבור הסכום שהוסט לתגמולים.

בשנת 1992 חייבו רשויות המס לתקן את פוליסות הביטוח כך שהחלק שהוסט לרכיב התגמולים מרכיב הפיצויים חויב במס, אך כפי שמציין בית הדין הארצי, איש לא דאג לאינטרסים של המעסיקים. מרבית המעסיקים, כך אפשר להניח, כלל לא היו מודעים לעובדה כי פוליסות אלו מיטיבות עם העובדים על חשבונם.

אין מדובר אומנם בעובדים רבים, אך מדובר בסכומי כסף גדולים יחסית, וככל שחולפות השנים הם גם הולכים וגדלים. בשנים האחרונות החלו להתברר תביעות הנוגעות לפערים אלו בבתי הדין האזוריים וזהו פסק-הדין הראשון הניתן בסוגיה בבית הדין הארצי לעבודה ומסדיר סוגיה זו.

מסקנות

אילו ניתן היה לצפות הכול מראש, אפשר להניח שלחברות ביטוח, עורכי-דין וסוכנויות הימורים הייתה פחות פרנסה. חיי המסחר המודרני מורכבים ומתפתחים במהירות. לא ניתן לדעת איזה חלק מההסכם שלא קראנו היום, "יתהפך" עלינו בעוד שלושים שנים.

עם זאת משמעות הדבר אינה להרים ידיים מהתעסקות בניירת, אלא לתעדף את ההתעסקות בה בצורה נכונה.

בית הדין הארצי קבע כי אילו היה הסכם ברור בין העובד למעסיק המסדיר את גורלם של כספי הפיצויים, ייתכן והייתה ניתנת לו עדיפות. למעסיק ולעובד ישנה אפשרות לשלוט בתוכנו של הסכם העבודה בעוד שפוליסת הביטוח מוכתבת, במידה רבה, על ידי חברת הביטוח.

לפיכך, חשוב מאוד להקפיד על קיומו של הסכם מקיף, ברור, ומעודכן המסדיר את כל הסוגיות הנוגעות ליחסי העבודה. אי אפשר גם להמעיט בערכו של תיעוד קפדני ומסודר של הנעשה במערכת יחסי העבודה ובמשא ומתן שקדם לה, גם אם מדובר במסמכים הנוגעים לצד שלישי, כגון חברת ביטוח או סוכן ביטוח.

ככל שאתם צד לפוליסת ביטוח מנהלים שנוצרה משנת 1992 ועד 2003 מומלץ מאוד לפנות לייעוץ משפטי פרטני על מנת לבחון את השלכותיה במערכת יחסי העבודה שאתם צד לה.

אשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה ועניין.

בברכה,

רון דינור, עו"ד